

Comitetul Economic și Social European

**CCMI/108
Politica industrială
(revizuire)**

Bruxelles, 11 iulie 2013

AVIZUL

Comitetului Economic și Social European
pe tema

**„O industrie europeană mai puternică pentru creșterea și redresarea economiei –
Actualizare a comunicării privind politica industrială”
COM(2012) 582 final**

Raportor: **dl Joost VAN IERSEL**
Coraportor: **dl Enrico GIBELLIERI**

La 10 octombrie 2012, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

*O industrie europeană mai puternică pentru creșterea și redresarea economiei -
Actualizare a comunicării privind politica industrială*
COM(2012) 582 final.

Comisia consultativă pentru mutații industriale (CCMI), însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 18 iunie 2013.

În cea de-a 491-a sesiune plenară, care a avut loc la 10 și 11 iulie 2013 (ședința din 11 iulie 2013), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 132 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 3 abțineri.

*

* *

1. Concluzii și recomandări

- 1.1 CESE salută călduros atenția pe care Comisia o acordă industriei europene – industria prelucrătoare și servicii –, exprimată în actualizarea comunicării Comisiei privind politica industrială din octombrie 2012, inclusiv anexele care conțin analize coerente cu privire la politicile industriale din statele membre și deficiențele acestora. Multe elemente sunt în acord cu punctul de vedere exprimat în mod constant de CESE.¹ Adevăratul test va fi punerea în aplicare.
- 1.2 Politica industrială, una dintre cele șapte inițiative emblematice ale Strategiei Europa 2020, ar trebui să constituie piatra de temelie a unei inițiative UE pentru creștere, despre care se vorbește mult, însă în legătură cu care se întreprind prea puține acțiuni concrete. Sunt necesare o mentalitate adecvată și abordări coerente. Impactul politic este evident. CESE încurajează Comisia, Consiliul și Parlamentul European să intensifice inițiativele (coerente!) și politicile transversale care răspund provocării uriașe pe care o reprezintă consolidarea producției industriale din Europa.
- 1.3 Consiliul European ar trebui să preia inițiativa în definirea agendei în domeniul politicii industriale. Comisia trebuie să se implice deplin. Pentru definirea și promovarea unor politici moderne în întreaga Europă, este nevoie de o direcție de acțiune orientată și comună în diversele formațiuni ale Consiliului – Competitivitate, Cercetare, Mediu, Social –, în Comisie și în Parlamentul European.

¹

A se vedea, printre altele, CCMI/83 – EESC 808/2011, o reacție a CESE cu privire la Comunicarea precedentă a CE privind politica industrială, din 2010.

- 1.4 Pentru a deveni o strategie stimulatorie pentru Europa, deciziile referitoare la acțiuni privind politica industrială, foile de parcurs și termenele trebuie comunicate pe scară largă, ceea ce în prezent lipsește acut.
- 1.5 De asemenea, UE are nevoie de o convergență optimă între cele 27 de politici industriale naționale și cea europeană, care, potrivit unei serii extinse de analize, nu constituie o realitate astăzi. Diversitatea este un plus, însă fragmentarea este dăunătoare. Trebuie deopotrivă abordate dezechilibrele geopolitice.
- 1.6 Condiții-cadru mai bune înseamnă înainte de toate realizarea pieței interne a UE în contextul unei economii sociale de piață, care să fie garantată de evaluări, de reglementări și de o implementare corespunzătoare în întreaga Uniune. Investițiile publice în conexiunile transfrontaliere precum șoselele, căile navigabile, porturile, aeroporturile, căile ferate trebuie să contribuie la piața internă.
- 1.7 În condițiile unui șomaj care a atins peste 26 de milioane de persoane, a unei creșteri reduse și a reducerilor bugetare, industria și inovarea necesită perspective și condiții stimulatorie. Trebuie găsit justul echilibru între consolidarea fiscală – măsurile de austeritate -, programele naționale de reformă și politica industrială, astfel încât să generăm investiții și locuri de muncă, care vor duce la sporirea încrederii.
- 1.8 Orice inițiativă a UE ar trebui să consolideze poziția Europei de concurent și de partener în dinamica mondială. Obiectivul foarte ambițios de a atinge o proporție de 20% a industriei prelucrătoare până în anul 2020 necesită investiții de amploare și ajustări substanțiale la nivel de politică. Creșterea productivității este esențială.
- 1.9 Crearea unor condiții inteligente pentru industrie înseamnă mult mai mult decât măsuri și ajustări tehnice. Ele privesc întregul mediu al industriei, în special o politică în domeniul climei și al schimbărilor climatice coerentă și previzibilă pe termen lung, care să susțină o bază industrială competitivă. Aceste condiții ar trebui să stea la baza unor performanțe înalte și totodată să promoveze sectoarele industriale noi.
- 1.10 Politicile UE trebuie să fie adaptate și specifice sectorului în cauză și bazate pe evaluări de jos în sus care să țină seama cel mai bine de capacitățile și dificultățile tehnico-economice. Aceste principii ar trebui să se aplice și în procesul de îndeplinire a obiectivelor inițiativei emblematică „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor”, care urmărește sporirea eficienței utilizării materiilor prime, dar și promovarea inovării și creșterea rezilienței întreprinderilor europene.
- 1.11 Politica industrială prezintă o puternică dimensiune socială care afectează toate straturile societății: nivelul regional și local, orice întreprindere, forța de muncă, expusă la modele extrem de dinamice de la locul de muncă – digitalizare, robotizare, producție legată de servicii, TIC, sectorul de învățământ și universitățile, consumatorii și cetățenii.

Politica industrială implică atât restructurare, cât și anticipare. Ea ar trebui să prevadă o ofertă de învățământ, de formare profesională și de informare actualizată și, totodată, să promoveze tehnologia, inovarea, creativitatea și spiritul antreprenorial. Totodată, trebuie anticipată și trebuie pregătite răspunsuri corespunzătoare la schimbarea demografică.

- 1.12 Regiunile ambițioase își cresc performanța industrială. UE și statele membre ar trebui să încurajeze practicile autonome ale acestora, inclusiv specializarea și cercetarea corespunzătoare, calificările și clusterelor. În aceste domenii, beneficiile ar fi multiple.
- 1.13 Trebuie scoase în evidență inițiativele și proiectele, precum și exemplele de la nivel național și regional încununate de succes, care sporesc încrederea cetățenilor și a actorilor socioeconomi. Trebuie intensificate acordurile de parteneriat între UE și statele membre, precum și contactele în rețea între statele membre și regiuni. Semestrul european anual oferă numeroase oportunități de monitorizare continuă.
- 1.14 Politică industrială a UE ar trebui să fie rezultatul unui proces bazat pe partajarea viziunilor și competențelor de la nivel național și european, precum și pe acțiuni comune UE și statelor membre, în care cercurile de afaceri și sindicatele să fie parteneri cu drepturi depline. Alte părți interesate precum sectorul de învățământ, universitățile (cercetarea), ONG-urile, consumatorii și altele, după caz, ar trebui să fie la rândul lor angajate.
- 1.15 În ciuda diferențelor substanțiale existente între statele membre în ceea ce privește rezultatele economice, toate ar trebui să beneficieze de cele mai bune practici și de puncte de vedere și abordări care să le susțină.
- 1.16 CESE prezintă în mod constant propuneri cu privire la diverse sectoare industriale și la politica industrială (a se vedea anexa). Avizul de față se referă în primul rând la coerența dintre temele majore și asigurarea unei guvernante eficiente asigurată prin coordonare și ajustările necesare.

2. Context

A. Situația pe plan mondial

- 2.1 Potrivit analizei Comisiei, costul forței de muncă „pare să reprezinte o parte din ce în ce mai mică din costurile de producție totale”². Productivitatea reprezintă un factor important. O parte a producției se reîntoarce în Europa; însă trebuie să ținem seama de concurența în creștere din alte domenii precum îmbunătățirea infrastructurii economice în țările BRICS (China, India, Rusia și Brazilia), aprecierea monedei euro și prețurile la energie, elemente care stimulează investițiile în străinătate.

²

Documentul de lucru al serviciilor Comisiei, SWD(2012) 297 final, p. 10.

- 2.2 Totodată Europa este devansată de SUA și Japonia în ceea ce privește capacitatea de inovare și specializarea tehnologică. Europa este reprezentată mai mult decât SUA în ceea ce privește industriile tehnologiilor medii superioare și medii inferioare, însă decalajul tradițional dintre cele două continente în segmentul tehnologiilor avansate a crescut în mod substanțial în ultimii ani.
- 2.3 Casa Albă și Congresul manifestă un angajament ferm față de renașterea industriei prelucrătoare, având o strategie națională în materie de competitivitate pentru perioada 2014-2018³. În acest context, un aspect central este reprezentat de rolul și valoarea industriei prelucrătoare pentru economia, securitatea și poziția de lider mondial a SUA.
- 2.4 Parteneriatele public-privat consolidează infrastructura tehnologică și inovatoare. Sunt direct implicate departamentele pentru apărare, energie și comerț, ca și *National Science Foundation* și NASA, stimulând un număr mare de institute de cercetare și universități ale țării.
- 2.5 Aceasta constituie o evoluție remarcabilă într-o țară care, până recent, propovăduia economia post-industrială. Competitivitatea din ce în ce mai mare a Chinei și a altor țări reprezintă un semnal de alarmă. Percepțiile se schimbă. Se prevede că China va deveni principala putere economică a lumii până în 2030, în timp ce SUA își vor menține rolul de coordonator la nivel mondial, iar Europa și Japonia le vor urma la o distanță mare⁴.
- 2.6 Este de așteptat ca noile explorări petroliere și mai ales exploatarea gazului de șist să asigure în cele din urmă independența energetică a Americii. Aceasta este considerată o revoluție energetică care va aduce cu sine o renaștere industrială în SUA, precum și transformări geopolitice. Dar trebuie în continuare găsite răspunsuri la provocările ecologice și în materie de sănătate⁵.
- 2.7 Ascensiunea Chinei, Braziliei și Indiei continuă. Rusia este și ea pe acest drum. Alte țări din Asia și America de Sud vin din urmă cu viteză. Timp de ani de zile, cifrele în materie de creștere ale economiilor emergente au fost cu mult peste medie, în special în Asia. Noile lor sisteme de învățământ produc un număr impresionant de tehnicieni și ingineri calificați și bine pregătiți. În paralele, sunt înființate institute de cercetare de dimensiuni impresionante. Calitatea bunurilor și a proceselor inovatoare se îmbunătățește continuu. Facilitățile de transport și infrastructurile de servicii recuperează cu viteză decalajele existente.

³ Actul privind competitivitatea industriei prelucrătoare al SUA (*American Manufacturing Competitiveness Act*) din 2012.

⁴ *Global Trends: Alternative Worlds (Tendințe pe plan mondial: lumi alternative)*, National Security Council, Washington, decembrie 2012.

⁵ US EPA (Agenția de Protecție a Mediului din Statele Unite), *Study of the Potential Impacts of Hydraulic Fracturing on Drinking Water Resources: Progress Report* („Studiu privind impactul potențial al fracturării hidraulice asupra resurselor de apă potabilă: raport intermediar”), decembrie 2012 (<http://www2.epa.gov/hfstudy>).

- 2.8 În China, este pe cale să se nască un sistem mixt, bazat pe un capitalism de stat și pe mecanisme de liber schimb⁶, care este intim legat de cultura națională și tradițiile (politice) existente. Generarea bogăției nu este însoțită de democrație și nici de respectarea drepturilor omului și ale lucrătorilor. Condițiile ecologice și în materie de sănătate rămân insuficient dezvoltate, în ciuda creșterii calității producției. Represiunile brutale sunt departe de a fi imaginare. Trebuie să recunoaștem totuși că intervențiile capitaliste din partea statului vor continua să orienteze anumite tipuri de producție care corespund ambițiilor naționale. Investițiile fondurilor suverane ar putea merge în aceeași direcție, atât în exterior, cât și în interior.
- 2.9 Nu trebuie să uităm că alte țări beneficiază de regulă de o structură de guvernare mai suplă decât cea de la nivelul UE, deoarece ele dispun de un singur centru decizional, de o strategie comună și de obiective convenite în sectorul public.
- 2.10 Anumite părți ale Africii cunosc la rândul lor o dezvoltare accelerată. China investește puternic fără a ține seama de impactul societal.
- 2.11 Contextul mondial și condițiile geopolitice se schimbă în permanență. Datele sunt de o importanță capitală pentru a sensibiliza opinia publică și politicienii. CESE recomandă realizarea anuală la nivelul UE a unui tablou de bord care să conțină o serie de evoluții din domeniul socioeconomic, tehnologic și al locurilor de muncă din părți relevante ale lumii.

B. Europa

- 2.12 Analizele detaliate ale Comisiei privind tendințele la nivel european și pe țară indică o conștientizare din ce în ce mai mare a necesității unei industrii prelucrătoare.
- 2.13 Situația diferă foarte mult de la țară la țară: de la Germania, care concentrează în jur de 30% din industria prelucrătoare din Europa, la țări, mai mari sau mai mici, care dețin procente mult inferioare sau extrem de mici. În unele state membre, investițiile în industrie au scăzut considerabil în ultimii 20 de ani. În unele cazuri, aceasta se datorează restructurărilor masive, iar în altele, și unei anumite neglijențe⁷.
- 2.14 Dintre multitudinea de politici și mecanisme de guvernare disponibile în state membre, unele au mai mult succes decât altele. Se înregistrează o scădere constantă a ocupării forței de muncă în industrie. În primul rând, în contextul crizei actuale, din 2008 și până acum, în Europa s-au desființat peste 4 milioane de locuri de muncă în sectorul industriei prelucrătoare.

⁶ A se vedea *State Capitalism*, The Economist, Raport special, ianuarie 2011.

⁷ Document de lucru al serviciilor Comisiei – Tabloul de bord al performanței industriale și Raportul privind performanțele și politicile statelor membre în domeniul competitivității, SWD (2012) 298 final, părțile 1, 2, 3 și 4.

- 2.15 Nimic nu lasă de înțeles că politicile și instrumentele sau bunele practici ar fi discutate între statele membre. Concepțiile naționale în materie de politică în domeniul industrial și de inovare sunt determinate în principal de tradițiile și procedurile naționale, fiind caracterizate de cadre și relații între sectorul public și sectorul privat (întreprinderi, institute de cercetare și universități, sindicate și altele) care sunt specifice fiecărei țări.
- 2.16 De aceea, multe politici și cadrele financiare corespunzătoare sunt înainte de toate orientate către interesul național, ceea ce nu este în favoarea pieței interne sau a proiectelor transfrontaliere cu caracter transversal.
- 2.17 Așa cum susține pe bună dreptate Comisia, în ciuda unor rezultate foarte bune înregistrate în unele țări, o fragmentare a pieței interne, care nu este de dorit, stânjenește potențialii factori de creștere.
- 2.18 Diversitatea creatoare reprezintă un mare avantaj pentru Europa, însă nu toți cetățenii europeni vor putea profita de ea dacă nu este asigurată convergența către obiective comune. Trebuie să găsească un echilibru optim între diversitatea creatoare în rândul statelor membre și o convergență transparentă și convingătoare.
- 2.19 După cum o ilustrează exemplul american, această convergență va aduce beneficii în special în ceea ce privește rețelele continentale ale IMM-urilor cu potențial de creștere.

3. **Strategia Europa 2020: viziune, competențe și acțiuni comune**

- 3.1 Piața internă are nevoie de un nou elan. În ciuda accentuării unui protecționism mascat și a amenințării care continuă să planeze de renaționalizare și fragmentare, UE reușește să mențină integritatea pieței interne și principiul piețelor deschise nealterat, deși implementarea rămâne mai degrabă un punct slab.
- 3.2 Strategia Europa 2020, care prevede competențe partajate între UE și statele membre, ar trebui să arate calea de urmat. Respectând abordările și metodele specifice fiecărei țări, ea oferă instrumente pentru a beneficia de avantajele acțiunilor întreprinse la scară europeană. Beneficiile potențiale ale acestei guvernante punctuale/specifice nu s-au bucurat, în mod sistematic, de atenția cuvenită.
- 3.3 De asemenea, este urgent să se obțină rezultate vizibile în ceea ce privește adaptarea proceselor inovatoare și creatoare de locuri de muncă în paralel cu evoluțiile modelelor de producție industrială, de comercializare și de servicii.
- 3.4 Este necesară anticiparea deliberată a proceselor de restructurare. Aceasta va spori gradul de acceptare a adaptărilor, va promova recalificarea și îmbunătățirea competențelor forței de muncă și va contribui la reducerea numărului de locuri de muncă precare⁸.

⁸

A se vedea de asemenea Raportul Cercas al PE.

- 3.5 Comunicarea Comisiei Europene din 2010 generează deja inițiative precum programul Orizont 2020, „testul de competitivitate”, inovarea industrială, utilizarea eficientă a resurselor, competențe și formare, accesarea finanțării, interacțiunea și distincția neclară dintre industrie și servicii, precum și un nivel mai ridicat de sensibilizare cu privire la complexitatea investițiilor internaționale și a transferului de tehnologie.
- 3.6 Este surprinzător că până de curând se organizau rareori exerciții de evaluări *inter pares* ale statelor membre. În acest sens, trebuie extins rolul de monitorizare al Comisiei.
- 3.7 Aceste evaluări *inter pares* ar scoate în evidență structurile învechite din industrie și din procesul decizional. Ele ar contribui la accelerarea procesului de modernizare pe baza abordărilor care au înregistrat succese și pot fi indicatori pentru convergența europeană „către nivelul cel mai avansat”, atât pentru sectorul public, cât și pentru sectorul privat.
- 3.8 Documentele de lucru ale serviciilor Comisiei conțin recomandări specifice fiecărei țări referitoare la dezvoltarea industrială⁹. Ele trebuie luate mai bine în considerare în planurile naționale de reformă analizate de statele membre și de Comisie în cadrul semestrului european.
- 3.9 Ar fi însă o greșeală gravă ca aceste responsabilități să fie încredințate în exclusivitate Comisiei. Ele reprezintă deopotrivă o sarcină primordială a autorităților competente din țările membre însele, care sunt responsabile cu politicile ce nu fac obiectul reglementărilor sau măsurilor europene. Mai mult, aceste autorități trebuie să asigure totodată punerea corectă în aplicare a reglementărilor europene.
- 3.10 Politicile financiare din cadrul zonei euro presupun o coordonare precisă între instituțiile europene și autoritățile naționale. Nu există niciun motiv ca o coordonare comparabilă să nu poată fi realizată în ceea ce privește consolidarea condițiilor cadru pentru industrie, inovare și crearea de locuri de muncă, pe baza unei viziuni comune.
- 3.11 Documentele de lucru ale serviciilor Comisiei pot de asemenea ajuta statele membre să întreprindă evaluări bilaterale sau trilaterale între ele cu privire la aspecte legate de industrie, precum competențele și formarea, tehnologia și inovarea, sarcinile administrative, politica fiscală sau ajutoarele de stat. Fiecare țară poate trage cu ușurință concluzii cu privire la politicile de dorit la nivel național dintr-o perspectivă europeană comună. În orice caz, programele naționale ar trebui să conțină o evaluare serioasă a măsurilor aplicate.
- 3.12 Întrucât aceste tendințe trebuie susținute de întreaga societate, este foarte important ca asociațiile de întreprinderi și sindicatele să acționeze ca parteneri cu drepturi depline în acest proces, ceea ce este valabil și pentru alte părți interesate, precum învățământul, ONG-urile,

⁹

A se vedea nota de subsol 7: Documentul de lucru al serviciilor Comisiei, părțile 1-4.

consumatorii și altele, după caz. Abordările consensuale dau rezultate. Dialogul social la nivel național și regional, precum și la nivel de sector sau de întreprindere va fi foarte util.

4. Teme de abordat

4.1 CESE este de acord cu Comisia asupra faptului că „complementaritatea între intervențiile naționale și cele ale UE este o condiție fundamentală pentru succesul politicii industriale europene”. Ea va consolida impactul acțiunilor naționale și ale UE și vor oferi numeroase oportunități pentru a trece de la vorbe la fapte.

4.1.1 O concepție cuprinzătoare înseamnă o abordare holistică și politici transversale. CESE subliniază în cele ce urmează o serie de teme interconectate, pe care le consideră esențiale pentru viitorul industriei europene.

4.2 Inovarea industrială

4.2.1 Pentru a se dezvolta, **inovarea industrială** are nevoie de o bază tehnologică europeană, susținută printr-o coordonare transfrontalieră și cooperarea dintre institutele de cercetare și universități, tehnologia aplicată și întreprindere.

4.2.2 Tehnologiile generice esențiale și alte tehnologii transversale/intersectoriale sunt cruciale pentru UE și pentru programele de cercetare și dezvoltare naționale. Numeroase activități din aval, precum și politicile publice în domeniul infrastructurii și al dezvoltării durabile beneficiază de aceste tehnologii. Cadrul european pentru cooperarea și consultarea dintre sectorul public și cel privat, mai ales prin intermediul platformelor tehnologice ale UE, este esențial. Achizițiile publice ar trebui să genereze la rândul lor stimulente pentru inovare.

4.2.3 Tehnologia este terenul de luptă al viitorului. Promovând proiectele (emblematic) internaționale, Comisia și Consiliul pentru Cercetare ar trebui să orienteze procesul de consolidare a pieței interne pentru proiectele tehnologice și transfrontaliere. O activitate de cercetare și dezvoltare eficace, precum și brevetele europene ar trebui să susțină investițiile inovatoare și crearea de locuri de muncă de calitate.

4.2.4 CESE subliniază importanța resurselor financiare ale UE consacrate proiectelor de cercetare și dezvoltare și transfrontaliere. Programul Orizont 2020 ar trebui să fie la înălțimea eforturilor din ce în ce mai mari realizate în alte țări. Deși este încă bine plasată, Europa își pierde avantajul său tradițional. Reducerea bugetului programului Orizont 2020 este contraproductivă.

4.2.5 Rolul esențial al învățământului superior și al activităților de cercetare conexe pentru inovare este evident. Acolo unde este cazul, trebuie să se procedeze la adaptări la nivelul programelor și al administrării.

- 4.2.6 Este de dorit o informare anuală asupra investițiilor publice și private în tehnologiile esențiale.
- 4.2.7 Inovarea afectează numeroase domenii, creând o nouă dinamică în întreprinderi și la locul de muncă: o nouă concepție asupra metodelor de producție existente, necesitatea de a restructura activitățile învechite, dezvoltarea lanțurilor de valori și a unor „sectoare” noi, frontiere din ce în ce mai slab conturate între industrie și servicii. Inovarea este sinonimă cu modernizarea și cu creativitatea. Acesta este mesajul care trebuie transmis.
- 4.2.8 Comisia subliniază că necesitatea de tehnologie și inovare este o prioritate orizontală valabilă pentru toate serviciile sale și încurajează preluarea acestei abordări de către administrațiile naționale.

4.3 **Competențele și calificările**

- 4.3.1 Tehnologia, inovarea, procesele de producție regândite, integrarea industriei și a serviciilor, apariția unor noi nevoi societale și a unor noi sectoare de vârf fac esențială existența unor **competențe și calificări adecvate** la toate nivelurile.
- 4.3.2 Existența unor sisteme de învățământ moderne la toate nivelurile este fundamentală. Atenția acordată atât la nivelul UE, cât și la nivel național și regional, educației, școlarizării și formării profesionale crește considerabil, și pe bună dreptate. Programele de învățământ moderne la toate nivelurile reprezintă o cerință fundamentală și trebuie să fie accesibile pentru toți.
- 4.3.3 Orice inițiativă pentru creștere a UE necesită un accent continuu pe întregul sistem de învățământ. Date fiind diferențele substanțiale dintre statele membre, schimbul de bune practici va fi indispensabil pentru a soluționa mai ales problemele legate de tineret și șomaj.
- 4.3.4 Părțile interesate joacă un rol esențial. Dialogul social ar trebui să abordeze, la toate nivelurile – la cel al întreprinderii (inclusiv în comitetele de întreprindere), la nivel local și regional, național și european, aspecte legate de educație, ucenicie/sistemele de educație duale, formare profesională industrială și avansată (pe toată durata vieții), în vederea sporirii competențelor și a capacității de găsire a unui loc de muncă pentru a răspunde exigențelor pieței forței de muncă. Pentru promovarea mobilității internaționale, recunoașterea transfrontalieră a competențelor și calificărilor ar trebui să fie norma.

- 4.3.5 Potrivit OCDE, Comisia ar trebui să efectueze evaluări *inter pares* ale sistemelor de învățământ și ale rezultatelor acestora în statele membre. Aceste evaluări vor produce indicatori utili pentru ameliorare, acolo unde este cazul, așa cum se întâmplă în multe alte domenii.
- 4.3.6 Nivelul de competențe cerut la nivelul întreprinderilor și al societății este în continuă creștere. Învățământul tehnic și serviciile din industria prelucrătoare sunt prioritare, de la calificările de bază la învățământul superior. Învățământul secundar tehnic și sistemele de educație și formare profesională joacă un rol esențial.
- 4.3.7 În cadrul învățământului superior trebuie soluționată problema curenților structurale în materie de oameni de știință, ingineri și matematicieni - studenți și cercetători deopotrivă -, astfel încât să se combată decalajele între oferta și cererea de pe piața forței de muncă.
- 4.3.8 Fiecare lucrător ar trebui să poată urma cursuri de formare profesională. Acestea sunt necesare mai ales pentru lucrătorii și artizanii specializați din IMM-uri și sectorul artizanatului.
- 4.3.9 Crearea de locuri de muncă durabile în industrie, care să răspundă condițiilor de muncă, de sănătate și de siguranță actuale, se înscrie în starea de spirit justă necesară proceselor de modernizare din industrie. O competitivitate sporită trebuie însoțită de asigurarea unor condiții de muncă corespunzătoare și de respectarea drepturilor lucrătorilor.
- 4.3.10 Trebuie să se acorde o atenție specială impactului pe care îmbătrânirea populației din UE îl are asupra ofertei de forță de muncă din industrie. Condițiile de muncă ale lucrătorilor în vârstă trebuie adaptate în consecință, la fel cum trebuie adaptate și structura și capacitatea programelor de formare și de învățare pe tot parcursul vieții.

4.4 Accesul la finanțare

- 4.4.1 Accesul la **finanțare** rămâne un punct slab. Sectorul industrial a suferit mult ca urmare a crizei bancare, băncile rămânând reticente în a acorda credite. Criza a favorizat renaționalizarea operațiunilor. Reticența tradițională de a asuma riscuri a fost accentuată de reguli internaționale mai stricte privind capitalul propriu, dar probabil și de regulamentele financiare ale UE. Din fericire, normele Basel III, care fac mai dificilă acordarea de credite, vor fi aplicate treptat cu mai multă flexibilitate.
- 4.4.2 IMM-urile au nevoie de instrumente de inginerie financiară mai adaptate și de noi surse de finanțare precum, de exemplu, societățile de asigurări și fondurile de pensii. Unul dintre principalele obiectivele constă în diversificarea și diluarea riscurilor, printre altele, prin sisteme de garantare sau fonduri guvernamentale. Finanțarea colectivă solidară (*crowd-funding*) trebuie să deschisă perspective atractive în acest sens.

- 4.4.3 Între timp, trebuie să crească finanțarea din surse private sau nebankare. Ar fi util să se evidențieze inițiativele private din statele membre. Decalajul față de SUA în acest domeniu este grăitor: 2/3 din investițiile americane sunt finanțate în afara sectorului financiar, față de numai 1/3 în Europa. Legislația europeană și cele naționale ar trebui să încurajeze tendința către mai multă finanțare privată și din fonduri de capital privat, în special pentru susținerea inovării.
- 4.4.4 În Europa, subsidiaritatea presupune o mare diversitate de politici fiscale și de sisteme de subvenții și de creditare. CESE insistă asupra necesității efectuării de către Comisie a unei analize a instrumentelor naționale, în vederea unei convergențe efective a acestora.
- 4.4.5 BEI și Comisia lucrează în prezent la elaborarea unor instrumente financiare europene de nouă generație, care vor avea un impact și un efect de pârghie mai mari decât subvențiile. Capacitatea fondurilor UE în materie de risc, combinată cu capacitatea de finanțare a BEI, ar trebui să dea naștere unui ansamblu de capacități de concepere și punere în aplicare a instrumentelor financiare necesare pentru atingerea obiectivelor industriale.
- 4.4.6 Fondurile *revolving*, coordonate de BEI împreună cu Comisia Europeană, care vor fi aplicate în programele Orizont 2020 și Cosme, în cadrul financiar multianual și în politica regională, trebuie să producă un efect multiplicator. În acest context, trebuie indicate cu claritate responsabilitățile fiecărui actor. CESE subliniază necesitatea menținerii unui buget solid și bine gestionat, care să fie coordonat cu instrumente de creditare naționale reorganizate corespunzător. Trebuie extinsă utilizarea obligațiunilor pentru finanțarea proiectelor și a creditelor ecologice.
- 4.4.7 Normele UE în vigoare sunt prea stricte și birocratice. CESE reiterează ideea că instrumentele UE trebuie să fie adaptate pieței și ușor de pus în aplicare. Ele trebuie să ofere flexibilitatea necesară pentru a se adapta la condițiile de pe piață care evoluează rapid și trebuie să fie accesibile întreprinderilor inovatoare, precum și proiectelor micro-economice care sunt greu de identificat. Trebuie să se stabilească un nou echilibru între guvernanta fiabilă a instrumentelor și nevoile pieței.

4.5 **Dezvoltarea durabilă**

- 4.5.1 În ciuda diferențelor importante existente între statele membre, **dezvoltarea durabilă** și utilizarea eficientă a resurselor sunt din ce în ce mai integrate în strategiile întreprinderilor și în operațiunile din amonte și din aval. Modelele de afaceri durabile consolidează reziliența întreprinderilor europene. Actorii publici și cei privați trebuie să se sprijine reciproc.
- 4.5.2 Problematika schimbărilor climatice și a emisiilor de CO₂ reprezintă în acest sens un caz emblematic. În condițiile unui risc persistent de relocare a emisiilor de dioxid de carbon și a investițiilor, CESE insistă asupra unei noi evaluări a politicilor UE, ca bază pentru tranziția durabilă la o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon.

- 4.5.3 Eficiența din punctul de vedere al costurilor și fezabilitatea tehnică necesare menținerii competitivității întreprinderilor sunt premise obligatorii pentru o creștere economică durabilă și crearea de locuri de muncă în UE. Numai în aceste condiții se vor crea sinergii între obiectivele în domeniul protecției mediului și performanțele industriale.
- 4.5.4 O tranziție axată pe tehnologie către o economie cu emisii reduse de CO₂ și eficiență din punctul de vedere al utilizării resurselor ar trebui să fie totodată echitabilă din punct de vedere social pentru toate generațiile de lucrători.
- 4.5.5 Îmbătrânirea populației înseamnă că persoanele în vârstă vor reprezenta o proporție mai mare de consumatori, iar producția industrială va trebui să țină seama de modelul de consum diferit al acestora. Acest fenomen oferă totodată noi oportunități de afaceri și un cadru favorabil pentru inovații precum alimentele funcționale sau în ceea ce privește adaptarea locuințelor și a mijloacelor de transport, precum și în domeniul noilor tehnologii din sectorul sănătății și al îngrijirii pe termen lung.
- 4.5.6 Programele și reglementările UE ar trebui să promoveze, printre altele, inovarea durabilă, inclusiv în conformitate cu orientările inițiativei emblematice „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor”. Date fiind marile interese industriale aflate în joc, este esențial ca condițiile de mediu să fie comparabile, stabile și previzibile în întreaga Uniune. Ar trebui estimate corespunzător eficiența proiectării ecologice¹⁰ și introducerea unor plafoane absolute la utilizarea materiilor prime pentru industrie.

Suprareglementarea afectează la rândul ei inovarea și investițiile și poate duce la pierderea cotelor de piață. Comisia și Consiliul ar trebui să salveze industria europeană de bază (energointensivă) și să elimine denaturările în materie de concurență în raport cu țările terțe.

4.6 **Serviciile**

- 4.6.1 **Sectorul serviciilor** reprezintă 70% din economia europeană, oferind locuri de muncă pentru cea mai mare parte a forței de muncă disponibile. De asemenea, el este legat indisolubil de procesele industriale, ale căror temelie o consolidează. Cu toate acestea, punerea în aplicare a Directivei privind serviciile a fost inegală. De asemenea, serviciile pentru întreprinderi rămân în continuare subdezvoltate în majoritatea regiunilor UE.
- 4.6.2 Absența unei piețe integrate a serviciilor – evidența despre care nimeni nu îndrăznește să vorbească – are efecte negative atât asupra schimburilor comerciale interne, cât și asupra productivității europene, două domenii în care Statele Unite sunt lider, având în vedere că piața americană a serviciilor este mult mai integrată. În sectorul serviciilor, subzistă încă o importantă doză de parțialitate în favoarea întreprinderilor naționale, susținută prin obstacole

¹⁰

Directiva UE 2009/125, octombrie 2009.

în calea serviciilor transfrontaliere. „Mai puțin comerț înseamnă mai puțină concurență: piețele de servicii din UE rămân în mare măsură naționale, având efecte negative asupra creșterii productivității”.¹¹

4.6.3 Această dezvoltare mediocră reprezintă un obstacol pentru un sector TIC competitiv în Europa, stânjenește inițiativele inovatoare și ridică bariere în calea creșterii productivității. De aceea, UE ar trebui să asigure dezvoltarea liberului schimb în domeniul serviciilor și să promoveze serviciile pentru întreprinderi și crearea de locuri de muncă corespunzătoare în Europa.

4.7 **Obstacolele administrative**

4.7.1 Plângerile referitoare la **obstacolele administrative** sunt monedă curentă. Totuși, reevaluarea normelor și reglementărilor de origine națională rămâne foarte puțin sistematică, și în cazul acestora fiind foarte oportună și efectuarea de analize de impact, precum cele utilizate de Comisie pentru politicile sale. Coordonarea între statele membre este în general insuficientă. Obstacolele și barierele administrative prejudiciază multe eforturi de constituire și promovare a IMM-urilor.

4.7.2 În acest domeniu, protecționismul ascuns este în creștere. CESE insistă asupra necesității de a efectua evaluări continue și transparente. Ar trebui ca misiunea efectuării acestora să fie încredințată Comisiei, iar evaluările *inter pares* să fie discutate în Consiliu, care să definească obiective și termene de îndeplinire a acestora.

4.8 **IMM-urile**

4.8.1 Există numeroase tipuri de IMM-uri, care adesea nu pot fi comparate. În unele sectoare, de exemplu cel al comerțului cu amănuntul, ele sunt supuse unei presiuni importante. În altele, însă, ele preiau activități ale întreprinderilor mai mari: subcontractare, lanțuri de valori etc. IMM-urile sunt esențiale în general pentru inovare în domeniul produselor și al serviciilor. Datorită puterii de inovare și a succeselor lor comerciale, IMM-urile trebuie să fie vizibil integrate și evidențiate ca motoare ale politicii industriale a UE.

4.8.2 Datorită dinamismului lor, a interacțiunilor din cadrul lanțurilor de valori și a flexibilității lor, IMM-urile sunt adeseori pionieri în ceea ce privește soluțiile adaptate, precum și în materie de reînnoire. Ele sunt în același timp o sursă valoroasă de noi locuri de muncă. IMM-urile ar trebui susținute, sub aspectul eforturilor de reducere a consumului de resurse rare și de energie. Aceasta va conduce în final la reducerea costurilor, ceea ce le va permite să obțină rezultate mai bune și să creeze locuri de muncă.

¹¹ *How to build European services markets* („Cum să construim piețe de servicii europene”), John Springford, Centre for European Reform, septembrie 2012, p. 4.

4.8.3 Europa are nevoie de întreprinzători tineri, motiv pentru care trebuie să se scoată mai mult în evidență spiritul antreprenorial în programele învățământ, inclusiv fenomenul de *universitate întreprinzătoare*. CESE salută Planul de acțiune al Comisiei privind antreprenoriatul.

4.8.4 Deși numărul de întreprinderi nou înființate este în creștere, o comparație cu SUA arată că prea puține dintre aceste întreprinderi ating o maturitate în dezvoltare. Această stare de lucruri se datorează atât condițiilor financiare necorespunzătoare, cât și barierele naționale de pe piața internă.

4.9 **Energia**

4.9.1 **Politicile energetice** naționale generează politici bazate pe un mix energetic fragmentate în Uniune, ceea ce afectează prețurile energiei, tehnologia, relațiile cu țările terțe și piața internă. CESE a insistat asupra necesității unei politici comune în domeniul energiei. Date fiind implicațiile profunde ale energiei pentru economie, o politică industrială serioasă nu poate exista în absența unor principii comune în întreaga Europă.

4.9.2 Consiliul nu mai poate evita o dezbatere strategică cu privire la perspectivele energetice pe termen lung și politicile conexe, și anume mixul energetic de dorit în UE, care să cuprindă materiile prime fosile, energia nucleară și energia din surse regenerabile. Condițiile în materie de protecția mediului, sănătate și siguranță ar trebui să figureze la rândul lor pe agendă.

4.9.3 Deciziile sunt cu atât mai urgente în momentul de față cu cât dezvoltarea exploatarea gazului de șist în SUA este pe cale să bulverseze peisajul energetic mondial.

4.9.4 Prețurile la energie în UE sunt cu mult mai mari decât cele practicate de principalii parteneri comerciali ai acesteia. Prețul gazului american reprezintă 20% din prețul european. Aceasta are implicații considerabile pentru sectorul chimic și sectorul siderurgic, putând afecta industriile din aval. Efectele asupra investițiilor din Europa și necesitatea unui răspuns coordonat al UE și SUA ridică întrebări extrem de actuale, care necesită răspunsuri corespunzătoare.

4.9.5 Industria contribuie la dezvoltarea surselor regenerabile de energie. Însă, având în vedere costul ridicat al energiei, este fundamental să se găsească echilibrul între competitivitate și procesul de finanțare a surselor regenerabile de energie, ceea ce poate determina reducerea taxelor precum și îmbunătățirea eficienței sistemelor de sprijin din punctul de vedere al costurilor.

4.10 **Relațiile externe**

- 4.10.1 **Relațiile externe** merg dincolo de acordurile formale precum cele din cadrul OMC. Pentru dezvoltarea dimensiunii externe a politicii industriale, UE și statele membre ar trebui să definească poziții comune cu privire la modalitatea de abordare a unor chestiuni complexe, în special asigurarea unor condiții echitabile la nivel mondial. Deoarece deschiderea piețelor presupune reciprocitate, UE ar trebui să se ocupe cu seriozitate de denaturările concrete în materie de concurență care sunt nefaste pentru interesele industriale europene.
- 4.10.2 O aprovizionare neîntreruptă cu energie este esențială din motive economice și de securitate. Este cu atât mai important să se adopte o abordare europeană globală cu cât în prezent, în SUA, prețurile la energie sunt mici. De asemenea, trebuie acordată o atenție deosebită materiilor care sunt esențiale pentru procesele industriale.
- 4.10.3 Standardele internaționale în materie de mediu și climă, standardele sociale sau acordurile sectoriale corespunzătoare sunt vitale pentru crearea unor condiții de concurență echitabile la nivel mondial. Ele trebuie să creeze condițiile pentru menținerea lanțurilor de valori din industria prelucrătoare din Europa.
- 4.10.4 CESE subliniază necesitatea protejării drepturilor de proprietate intelectuală. Ar trebui asigurat accesul la procedurile de achiziții publice din străinătate.
- 4.10.5 CESE se declară în favoarea încheierii unor acorduri de liber schimb bine negociate și echilibrate, cu precădere cu SUA. Monitorizarea atentă reprezintă o premisă obligatorie.

Bruxelles, 11 iulie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European

Henri Malosse

*

* *

N.B.: Urmează anexa pe verso.

APPENDIX
selection of latest EESC Opinions directly related to this Opinion

Industrial policy

CES 808/2011 – An industrial policy for the globalised era – putting competitiveness and sustainability at centre stage - CCMI/083

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ccmi-opinions.15840>

CES-806/2011 – The external dimension of European industrial policy – is the EU's trade policy really taking the interests of European industry into account? - CCMI/081

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ccmi-opinions.15862>

CES 1857/2011 – Industrial change to build sustainable Energy Intensive Industries (Ells) facing the resource efficiency objective of the Europe 2020 strategy - CCMI/090

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ccmi-opinions.15875>

Economic growth

CESE 497/2012 – Annual Growth Survey 2012 - EUR/003

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.europe-2020-opinions.21860>

Research and general innovation

CES 806/2012 – "Horizon 2020" - INT 614/615/616/631

<http://eescopinions.eesc.europa.eu/eescopiniondocument.aspx?language=en&docnr=806&year=2012>

CES 524/2011 – Europe 2020 Flagship Initiative - Innovation Union – INT/545

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.int-opinions.15480>

Regulatory issues, internal market

CESE 1575/2012 – Key Actions towards a Single Market Act II - INT

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.int-opinions.23919>

CESE 1583/2011 – Single Market Act – Twelve levers – INT/582

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.int-opinions.18567>

CESE 525/2011 – Single Market Act - INT/548

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.int-opinions.15477>

CESE 143/2012 – Single Market for Intellectual Property Rights - INT/591

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.int-opinions.19154>

Resource efficiency, sustainable production, raw materials

CESE 1177/2011 – Tackling the challenges in commodity markets and on raw materials – CCMI/091
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ccmi-opinions.15877>

CESE 1385/2011 – Resource efficient Europe - NAT/498
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.nat-opinions.19156>

CESE 831/2012 – Roadmap to a Resource Efficient Europe (communication) - NAT/529
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.nat-opinions.22798>

Energy and climate

CESE 1880/2012 – Integration of renewable energy into the energy market - TEN/492
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ten-opinions.24283>

CESE 1315/2012 – Energy Roadmap 2050 – TEN/481
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ten-opinions.22263>

CESE 491/2012 – Guidelines for trans-European energy infrastructure - TEN/470
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ten-opinions.21010>

CESE 359/2011 – Roadmap for a low carbon energy system by 2050 - TEN/425
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ten-opinions.15054>

CESE 1627/2010 – Energy Strategy for 2011-2020 - TEN/424
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ten-opinions.13795>

Skills

CESE 149/2012 – Youth employment, technical skills and mobility - SOC/421
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.soc-opinions.19327>

CESE 1172/2011 – An agenda for new skills and jobs - SOC/404
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.soc-opinions.15046>

CESE 259/2010 – Matching skills: sector councils on employment and skills - CCMI/068
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ccmi-opinions.14368>

CESE 1712/2009 – New Skills for New Jobs - SOC/346
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.soc-opinions.14109>

SMEs

CESE 1411/2012 – An action plan to improve access to finance for SMEs COM(2011) 870 - INT/632
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.int-opinions.22362>

CESE 1293/2012 – Small Business, Big World – a new partnership to help SMEs seize global opportunities - INT/607
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.int-opinions.20977>

CESE 809/2011 – Effect of the crisis: labour force distribution among sectors (SMEs) - CCMI/086
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ccmi-opinions.15867>

CESE 1375/2011 – Review of the Small Business Act - INT/573
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.int-opinions.15924>

CESE 986/2010 – SMEs and EU energy policy - TEN/404
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ten-opinions.16087>

CESE 38/2009 – Small Business Act - INT/44
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.int-opinions.18711>

Specific sectors

CES-1162/2010 – Preparing for our future: Developing a common strategy for key enabling technologies in the EU INT/513
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:048:0112:0119:en:PDF>

CES-1899/2012 – European strategy for Key Enabling Technologies – A bridge to growth and jobs- COM(2012) 341 – INT/651
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.int-opinions.24239>

CESE 989/2010 - Towards the wider uptake of electric vehicles - TEN
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ten-opinions.19526>

Defence industry

CESE 1590/2012 – Defence industry: industrial, innovative and social aspects - CCMI/100
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ccmi-opinions.21926>

Services

CESE 1161/2011 – Single Market for services - INT/568
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.int-opinions.15912>

To be adopted

CESE 1966/2012 – Technical Textiles – CCMI/105

CESE 2487/2012 – CARS 2020 – CCMI/109
